

153. *A nemi érintkezés jelentősége a kultúrember számára.* Az ember olyan lény, aki túlnőtt az állaton. Bár sok állatias vonása van, mégis az állaton-felüliség a jellemző rá. A kultúra lényege abban áll, hogy az általános állatit jellegzetesen emberivé magasztosítsuk. Kultúra annyit jelent, mint emberi tartalmat és jellegét adni az állati funkcióknak.

Brillat Savarin a híressé vált „Az ízlés élettaná”-t e mondattal kezdi: „Az állatok falnak; az ember eszik; a kulturált ember étkezik.” Az állat azért eszik, hogy éhségét csillapítsa; az ember is ezért táplálkozik, de ezenfelül élvezetből is. Sőt leginyencebb ételeiért egyenesen kár, ha csak éhsége csillapítására szánja őket. Csak a barbár fogja szomját egy üveg tokajival oltani. A legnemesebb ételek kizárólag élvezeti célt szolgálnak. Bort csak akkor iszunk és havannára is csak akkor gyűjtünk, ha már jóllaktunk, hogy hangulatot teremtsünk, hogy képzeletünknek szárnyat adjunk, hogy költsünk, énekeljünk, táncoljunk, hogy, amint azt a görögök fejezték ki, „hasonlókká váljunk az olimposzi istenekhez”. Az állat

vackot készít magának; a kultúremler otthont épít, s megtölti azt szép holmikkal, amelyek tulajdonképpen fölöslegesek; képekkel, könyvekkel, virágokkal és zenével. A zene például a leghaszontalanabb valami, amit csak elképzélhetünk, s éppen ezért a legmagasabb és a legtisztább az összes emberi művészetek között. Nincsen haszontalanabb istenteremténye a lángésznél. Hasznosabb a levélhordó, kőműves és soffőr; költőkre, akik csak hazudnak és festőkre, akik olajat és vásznat pusztítanak, nincs szükség. S az emberiség mégsem az útépítőknak hódol, hanem Pheidiasznak és Michelangelonak, akik kőbevésett alakokat szinte „forgalmi akadály”-nak állítottak az útra. És nem a bírósági tisztviselőket dicsőíti, akik rendkívül fontos perek döntéseit fogalmazzák, hanem Goethét és Shakespearet, akik a valótlant, a soha meg nem történtet és a lehetetlent mesélik el. Akkor élvezünk, ha „egészen emberek lehetünk”, s felhághatunk egy hegyre, ahol tulajdonképp semmi keresnivalónk nincsen, ahol isszuk a napnyugta aranyló fényét, s boldognak érezzük magunkat az élet szépségeitől körülfolylan, hogy nem kell állatok módjára bambán legelnünk a szakadék szélén, hanem mint emberek, a tudatos lét, az emberi lét gyönyöreit élvezhetjük. S ha teleittuk magunkat a szépséggel, belépünk kivilágított lakásunkba, leülünk a kedélyes estebédhez, vidáman iddógalunk, s karjainkba vesszük a szerelmes asszonyt, csókoljuk, s mint a nap utolsó gyönyörét — last not least — a nemiség mámorát élvezzük.